

موسسه آموزش عالی علمی - کاربردی
شهرداری تهران
مرکز علمی کاربردی آموزش های شهروندی

معاونت امور اجتماعی و فرهنگی
اداره کل آموزش های شهروندی

برنامه درسی کودکان آموزش شهروندی

www.ketab.ir

عنوان و نام پدیدآور: برنامه درسی کلان آموزش شهروندی / نویسندگان
غلامرضا کریمی، [و دیگران]؛ [به سفارش] معاونت امور
اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران، اداره کل آموزش‌های
شهروندی، مؤسسه آموزش عالی علمی کاربردی شهرداری تهران
مرکز علمی کاربردی آموزش‌های شهروندی.

مشخصات نشر: تهران، سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران،

مؤسسه نشر شهر، ۱۳۹۴.

مشخصات ظاهری: ۱۲۰ ص.

شابک: ۸-۹۱۴-۲۳۸-۹۶۴-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: نویسندگان غلامرضا کریمی، ابوالفضل رفیع، آمنه احمدی،

وحید یعقوبی، حسینعلی توتی.

موضوع: شهروندان -- راهنمای آموزشی

موضوع: شهروندان -- ایران -- راهنمای آموزشی

شناخته شده: کریمی، غلامرضا، ۱۳۴۸ -

شناخته شده: شهرداری تهران، اداره کل آموزش‌های شهروندی

مؤسسه نشر شهر

شناخته شده: مؤسسه آموزش عالی علمی - کاربردی شهرداری

مرکز علمی کاربردی آموزش‌های شهروندی

رده بندی نشر: ۳۷۱.۹۴/۱۰۹ HT

رده بندی نشر: ۳۰۰

شماره کتابشناسی: ۳۹۴۱۰۶۰

نام کتاب: برنامه درسی کلان آموزش شهروندی

نویسندگان: دکتر غلامرضا کریمی، مصو هیات علمی، "شگاه خوارزمی

ابوالفضل رفیع | آمنه احمدی | وحید یعقوبی | حسینعلی توتی

طراح گرافیک و مدیر هنری: علیرضا حصارکی

ناشر: مؤسسه نشر شهر (سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران)

نوبت چاپ: اول؛ ۱۳۹۴

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۸-۹۱۴-۲۳۸-۹۶۴-۹۷۸

قیمت: ۱۲۰,۰۰۰ ریال

آماده‌سازی و چاپ: مؤسسه نشر شهر

آدرس ناشر: تهران، میدان آرژانتین، ابتدای بلوار آفریقا، روبه

روی پارک سوار بیهقی، پلاک ۶

مرکز چاپ: ۸۸۴۲۱۹۰۶ - ۸۸۴۰۹۱۱۲

معاونت امور اجتماعی و فرهنگی
اداره کل آموزش‌های شهروندی

نشر شهر

همه حقوق
محفوظ است.

۷	مقدمه
۱۱	فصل اول: فلسفه وجودی و مأموریت شهروندی
۱۷	فصل دوم: اصول ناظر بر برنامه درسی
۲۳	فصل سوم: رویکرد و جهت گیری های حاکم بر برنامه درسی
۲۷	فصل چهارم: صلاحیت های شهروندی
۳۱	فصل پنجم: رویکرد و راهبردهای انتخاب و سازمان دهی محتوا
۳۷	فصل ششم: اصول انتخاب و سازمان دهی محتوا
۴۳	فصل هفتم: مخاطبین و سطوح آموزش شهروندی
۴۷	فصل هشتم: جداول وسعت و توالی محتوا بر اساس حوزه های فعالیت شهروندی
۷۱	فصل نهم: راهبردهای آموزش
۷۷	فصل دهم: راهبردهای سنجش یادگیری
۸۱	فصل یازدهم: اصول حاکم بر تولید محتوای آموزشی
۸۷	فصل دوازدهم: سیاست های تولید مواد و رسانه های آموزشی
۹۱	فصل سیزدهم: ارزشیابی برنامه درسی
۹۵	فصل چهاردهم: سیاست ها و الزامات اجرایی
۹۹	پی نوشت ها
۱۰۵	منابع
۱۰۹	پیوست ها

مقدمه

نقش آموزش در ایجاد، اصلاح و ارتقای سبب‌ها، ارزش و باورهای منتهی به رفتارهای مولد و سازنده فردی و اجتماعی به عنوان زیرساخت اصلی فرهنگ عمومی همواره مورد تأکید صاحب‌نظران بوده است؛ البته باید توجه داشت که اصلاح و ارتقای فرهنگ گسترش آموزش شهروندی در گرو برخورداری از تفکر سیستمی و در جای چوب برنامه جامع و یکپارچه امکان‌پذیر است؛ تدوین سند راهبردی به منظور دستیابی به یک نظام جامع برای پرهیز از پراکنده‌کاری و انجام کارهای موازی و خارج از رسالت و مسئولیت شهرداری‌ها و یکپارچه‌سازی و ایجاد هم‌افزایی آموزش شهروندی از ضرورت‌هایی است که زیر نظر شورای راهبردی آموزش‌های شهروندی شهرداری تهران انجام شد.

هر نظام آموزشی در تلاش است تا از طریق طراحی و تدوین برنامه‌های درسی مشخص، انواع مختلف دانش و مهارت‌ها را به شهروندان انتقال داده و آن‌ها را برای برعهده گرفتن نقش‌ها و مسئولیت‌هایشان در زندگی واقعی آماده سازد. یکی از مؤلفه‌های بسیار مهم در آموزش شهروندی، برنامه درسی است. شهروندان از طریق برنامه‌های درسی با انواع دانش علمی، اجتماعی، تاریخی، اقتصادی و سیاسی، مهارت‌ها و نگرش‌های مختلفی

همچون احترام، صداقت، سعه صدر، همدردی، وطن پرستی، تعهد و مسئولیت پذیری، توجه به نفع عموم، برابری، رعایت قانون و مقررات و غیره آشنا می شوند.

برنامه درسی کلان آموزش شهروندی در راستای تحقق اهداف سند چشم انداز بیست ساله نظام و برنامه های توسعه پنج ساله که چشم انداز تهران ۱۴۰۴ ترجمان آن هاست و مبتنی بر سند راهبردی آموزش شهروندی، از طریق سازمان دهی آموزش شهروندی در کلان شهر تهران و کارآمد و اثربخش کردن هرچه بیشتر آن، نقش تعیین کننده ای در دستیابی به اهداف متعالی نظام و تحقق اهداف برنامه های توسعه شهری ایفا می نماید. امروزه در نظام های برنامه ریزی کشورها، مدیریت محلی، ضمن توجه به خدمت رسانی و بهره مند ساختن مردم از خدمات اجتماعی و شهری مطلوب، در تلاش است با استفاده از سازوکار جلب مشارکت شهروندان و محلی سازی، به تحقق اهداف کلان توسعه ملی کمک نماید؛ بنابراین به مدیریت محلی، این بخش می تواند به عنوان پل ارتباطی میان مدیریت شهری و مردم به منظور ارتقای کرامت و حقوق شهروندان و پیوستگی مردم و شهرداری نقش مؤثری را ایفا کند.

تجربیات بسیاری نشان می دهد، برای دستیابی به مدیریت اثربخش در شهرها، بهره گیری از مشارکت شهروندان و دخیل نمودن آنان در فرایندهای تصمیم سازی، تصمیم گیری و اجرا، غیرقابل اجتناب است. پرداختن به این مهم نیز تنها در چارچوب ایجاد بسترهای مناسب که آموزش های لازم مند و برنامه ریزی شده با رویکرد راهبردی یکی از آن هاست امکان پذیر خواهد بود. آموزش ناممند نیز تنها در چارچوب برنامه و سندی راهبردی تحقق خواهد یافت که بتواند تمامی فعالیت ها را هماهنگ ساخته و آن ها را حول محور خود سامان دهد. نگاه جامع داشتن به اسناد راهبردی و پایه تفکر فرایندی، فرایندی اندیشیدن و بر این پایه عمل کردن، مستلزم در نظر گرفتن تمام برنامه ریزی تا اجرا و تحقق بخشیدن به اهداف مورد نظر است که این نیز نیازمند ترسیم سند راهبردی است. بر طبق تأکید سند راهبردی نظام جامع آموزش شهروندی رسالت ها، حوزه برنامه ریزی و توسعه شهری بر مبنای استفاده از ساختار و تشکیلات شبکه ای برای جریان دادن تفکر برنامه ای در سطوح مختلف؛ استفاده از ظرفیت های سنتی و مدرن متناسب با ویژگی های مخاطبان و اقتضائات محیطی؛ ارائه الگوی مستمر و پویا با شهروندان از طریق به کارگیری فناوری های نوین ارتباطی؛ بهره مندی حداکثری از ظرفیت های حقوقی و اسناد توسعه ای الزام آور؛ و شناسایی الزامات توسعه پایدار و لحاظ کردن آن ها در برنامه های درسی آموزش شهروندی می باشد.

سند پیش رو، سندی است که از منظر ساختاری، برنامه ریزی درسی آموزش شهروندی

را مورد توجه قرار داده و بر ساماندهی آموزش شهروندی و مدیریت یکپارچه آن تأکید دارد. این سند مبنای عقلانی ارائه برنامه درسی تلفیقی آموزش شهروندی را در تمامی سطوح فراهم آورده و شناخت و ارزیابی هرچه بیشتر کارآمدی و اثربخشی آموزش‌ها و بهبود مستمر آن‌ها را امکان‌پذیر خواهد ساخت.

این امر با تلاش و همکاری صمیمانه اعضای شورای راهبردی آموزش شهروندی و مدیریت آقای دکتر غلامرضا کریمی محقق شد. در اینجا لازم است از حجت الاسلام والمسلمین میثم امرودی معاون محترم امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران و اعضای شورا آقایان دکتر علی اصغر احمدی، دکتر مجید قدمی، دکتر مجتبی امیری، دکتر علی رضا اسماعیلی، دکتر جبار رضایی، دکتر محمدعلی شامانی، رضا مددی، سهیل سلیمیان و آقای ابوالفضل رفیع مدیرکل محترم آموزش‌ها و شهروندی تشکر و قدردانی نماید.

علی اکبر اشعری

رئیس شورای راهبردی آموزش شهروندی شهرداری تهران